

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Uusimaa-ohjelma 2026-2029 valmistelu

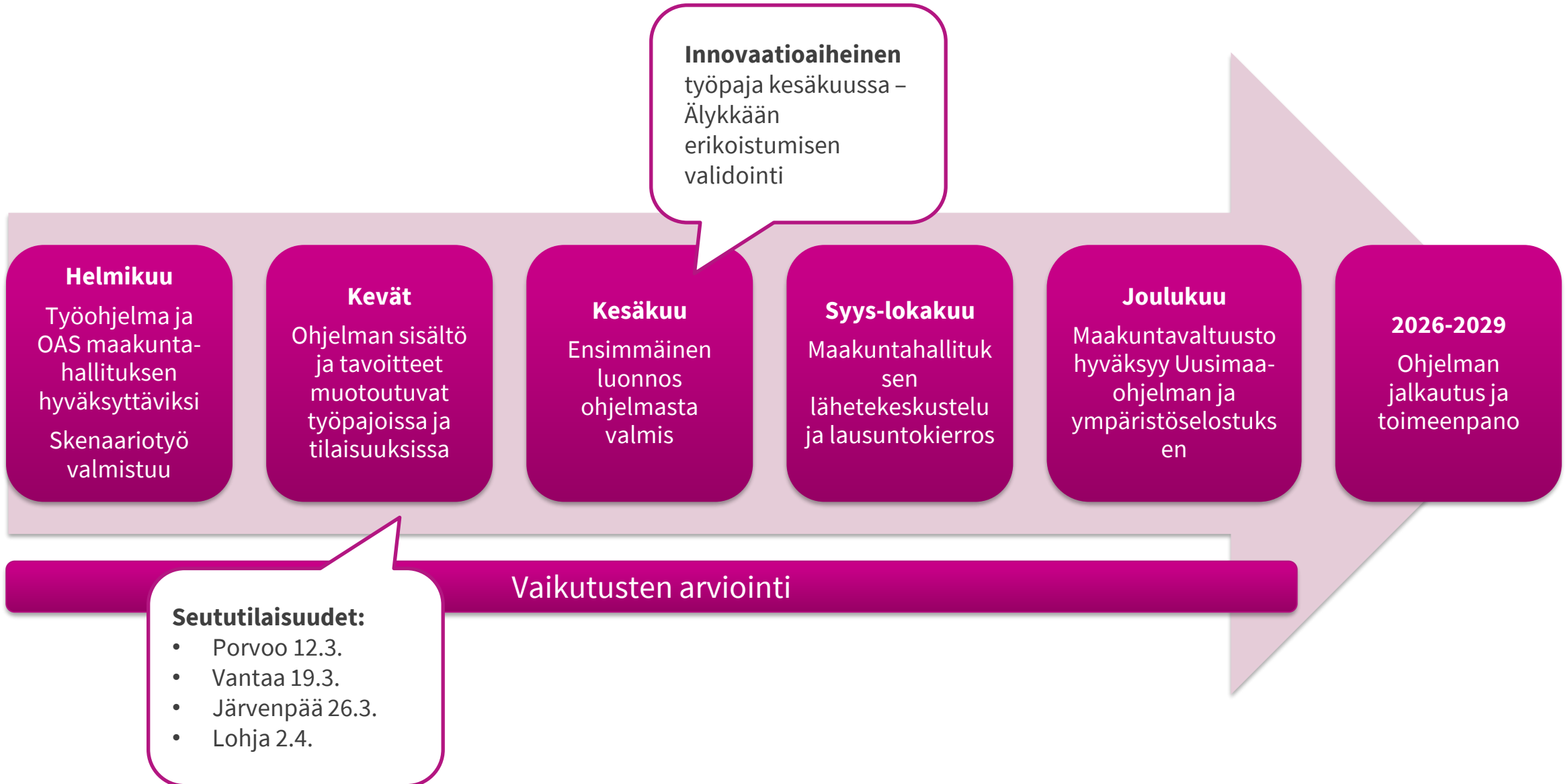
Rosa Tuomi ja Venla Virkamäki

Maakuntahallituksen iltakoulu, 12.2.2025

Uusimaa-ohjelma 2026-2029

- Määrittää Uudenmaan kehittämisen suunnan 2026-2029 sekä pidemmän aikavälin tavoitteet
- Kuvaa maakuntamme mahdollisuudet ja menestymisen edellytykset, niihin perustuvat tavoitteet
- Tuodaan esiin realistisesti myös haasteet
- Älykkään erikoistumisen strategia kirjoitetaan osaksi ohjelmaa ja uudistetaan

Aikataulu, valmistelun pääkohdat

Edeltäviä prosesseja

Maakuntaohjelmien vertaisarviointi

- Toteutettiin Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen liittojen kanssa, fasilitaattorina Owl Group Oy
- Uusimaa-ohjelman ansioita:
 - Selkeä rakenne ja tavoitteet
 - Ihmisläheisyys
 - Toimeenpano edennyt hyvin ja edistänyt maakunnallista yhteistyötä
 - Kansainvälinen yhteistyö näkyvästi esillä
- Kehitettävää:
 - Älykkään erikoistumisen kärkien terävöittäminen ja vahvempi yhteys maakuntaohjelmaan
 - Toimenpiteitä paljon ja ne ovat yleisellä tasolla – konkretisointi ja vastuuttaminen
 - Yhteys aluesuunnitteluun paremmin esiin

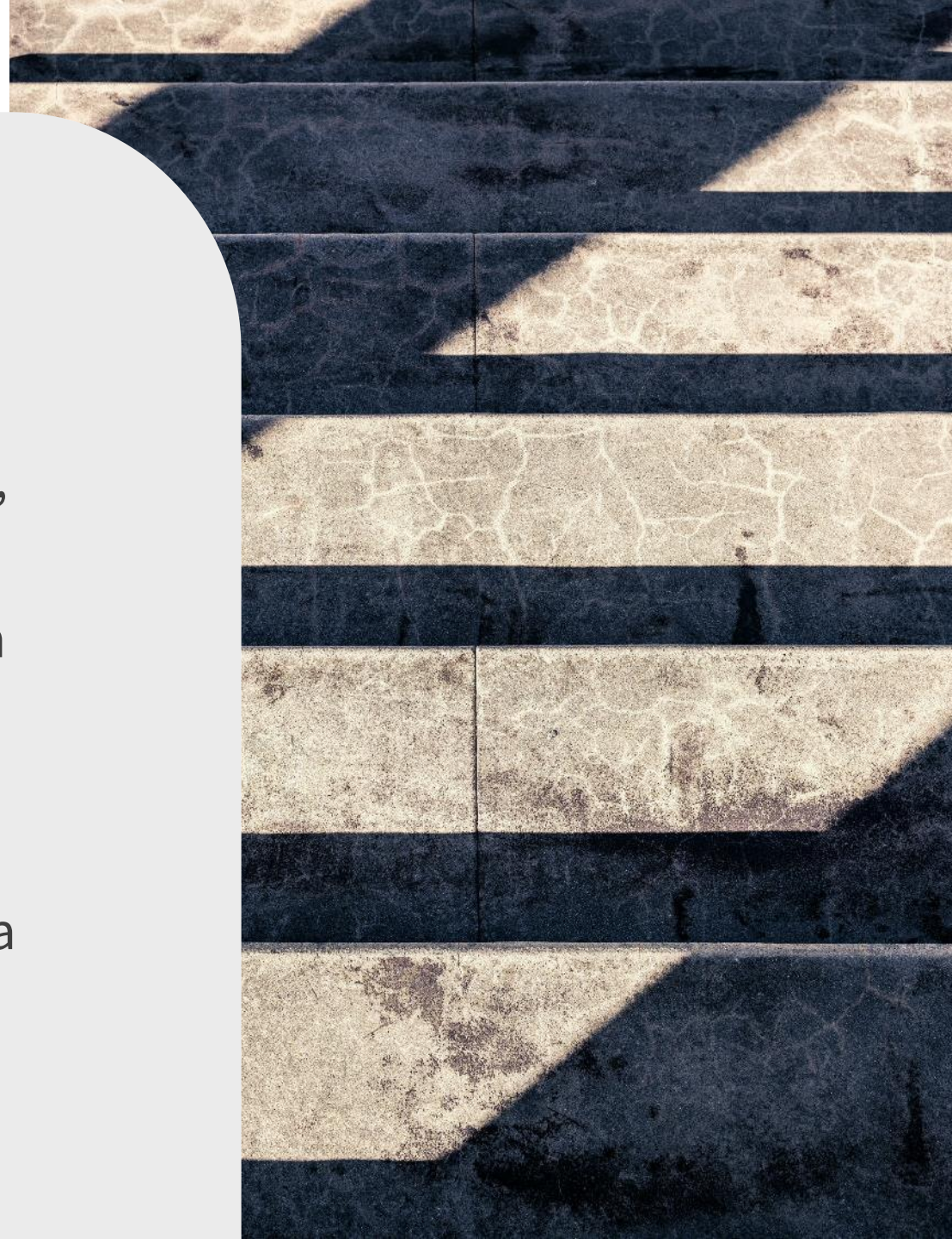
Kansainvälisten alueiden benchmarkkauksesta opittua

- Tukholman alue ja Lissabon:
 - Kenelle ohjelma suunnattu? Kv. perspektiivissä alueen vahvuudet erilaisia kuin sisältä katsottuna
 - Kaikilla alueilla samoja teemoja, millä Uusimaa voi erottautua?
 - Alueen identiteetti, kulttuuri, historia ja omaleimaisuus esiin
 - Tavoitetaso: yksityiskohtaisempi vai yleisempi
 - Vision tulee tarkoittaa jotain (”reilusti edellä” enemmän slogan)

Uudenmaan skenaariot vuoteen 2050

- Yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa, konsulttina Capful Oy
- Skenaariot Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan toimintaympäristön kehityksestä (sis. yhteisen tulevaisuusosion sekä maakuntakohtaiset skenaariot)
- Neljä skenaariota, lisäksi vaikutusten analyysi ja näkemys varautumista edellyttävistä toimenpiteistä, jotka osaksi Uusimaa-ohjelmaa

Skenaario 1 Globaalin teknologian ehdoilla

Uusimaa on vahva kansainvälinen alue, joka kasvaa voimakkaasti.

Väestönkasvun keskittyminen pk-seudulle aiheuttaa haasteita reuna-alueiden elinvoimaisuudelle.

Uusimaa on Suomen talouden veturi. Alueella toimii useita globaaleja teknologiajättejä ja lukuisia start-upeja.

Yhteiskunta on erittäin monikulttuurinen ja kansainvälinen.

Alue toimii siltana EU:n, Venäjän ja globaalien toimijoiden välillä, hyödyntäen maantieteellistä sijaintiaan ja teknologista osaamistaan.

Skenaario 2 Euroopan renessanssi

Uudellamaalla menee hyvin. Maakunnan väestönkasvu on maltillista ja hallittua.

Uusimaa kamppailee säilyttääkseen erityisesti Suomen sisäisen kilpailukykyä.

Maakunnalla on vahva asema korkean teknologian, tekoälyn ja kvanttilaskennan keskuksena.

Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto ovat nousseet maailman huippuyliopistojen joukkoon.

Tallinna-tunneli on yhdistänyt alueen tiiviimmin Baltian ja Keski-Euroopan verkostoihin.

Skenaario 3 Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

Uusimaa pärjää ja sillä on merkittävä rooli uusien talouden ja yhteiskunnan kehittämisalotteiden pilotoinnissa.

Ilmastonmuutos haastaa jatkuvuutta ja osaavan työvoiman puute rasittaa maakuntaa.

Uusimaa vahvistaa rooliaan Suomen talouden ja TKI-toiminnan veturina.

Uusimaa pysyy Suomen monimuotoisimpana maakuntana ja polarisaatio vähenee.

Uudellamaalla saadaan ylläpidettyä terveydenhuollon taso.

Skenaario 4 Pakolaiset ja polarisaatio

Uudenmaan väestö kasvaa ja monimuotoistuu niin suurkaupungeissa kuin kehyskunnissa.

Heikko talouskehitys haastaa palveluita ja segregatio merkittävä häste.

Elinkeinorakenne painottuu alkutuotantoon, puolustukseen ja yrittäjyyteen.

Kuplautuminen ja levottomuus näkyy erityisesti alueella, mutta kansalais-yhteiskunta toimii vastavoimana.

Resurssiniukkuus johtaa kuntaliitoksiin.

Skenaarioiden mahdollisuuksia ja haasteita

Hyvinvointi, ympäristö ja kestävä kehitys

- Alueellisen eriytymisen vähentäminen ja pienten kuntien elinvoiman edistäminen
- Ilmastokestävyyden huomioiminen kaupunkikehittämisessä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen
- Ruokajärjestelmien kehittäminen: innovaatiot, viljelymaan riittävyys
- Hyvinvoivan ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen

Teknologia ja kilpailukyky

- Teknologiset ratkaisut ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sosiaali- ja terveyspalveluissa
- Vihreän siirtymän investointien houkuttelu ja rakentamisen mahdollistaminen mm. kaavoituksella
- Energian saannin varmistaminen
- Kilpailukyvyn säilyttäminen houkuttelemalla osajia ja investointeja, kilpailu myös muiden Suomen alueiden kanssa

Liikenne, infra ja saavutettavuus

- Kestävän liikkumisen: joukkoliikenteen ja pyöräilyn edistäminen
- Liikenteen kv. saavutettavuuden kehittäminen (esim. Tallinna-tunneli)
- Parannetaan kriittistä infraa ja varaudutaan ilmastokriiseihin
- Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen

Yhteiskunnallinen eheys ja koulutus

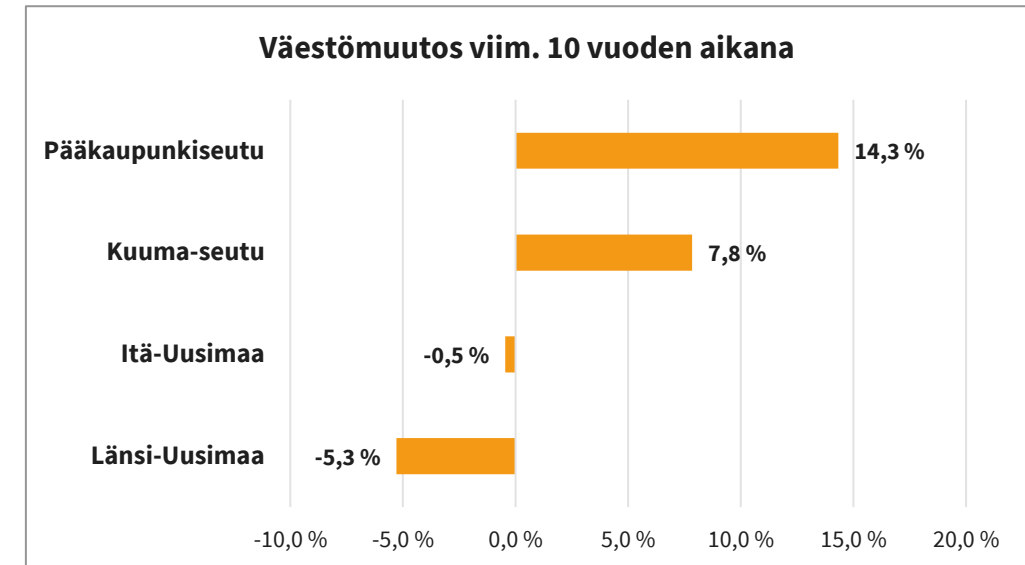
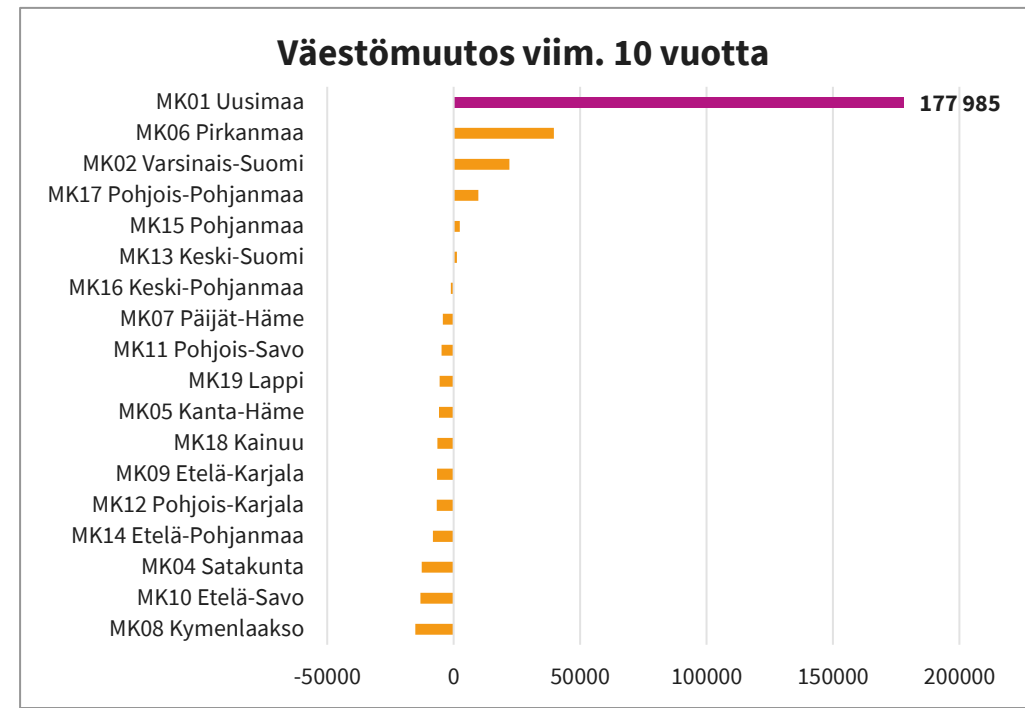
- Segregaation ja yhteiskunnallisen polarisaation ehkäiseminen
- Kotoutumisen ja maahanmuuttajien integraation edistäminen
- TKI-toimintaan ja koulutuksen laatuun panostaminen
- Koko koulutusketjun ja jatkuvan oppimisen kehittäminen

Uudenmaan tilanne- ja kehityskuva 2024-2025

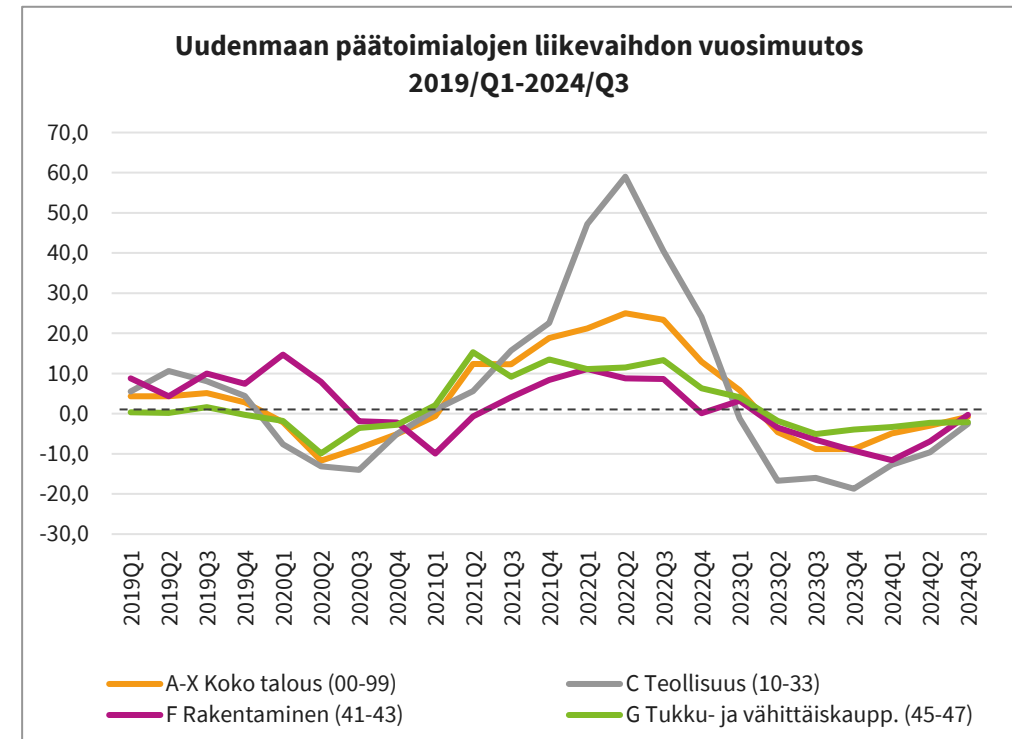
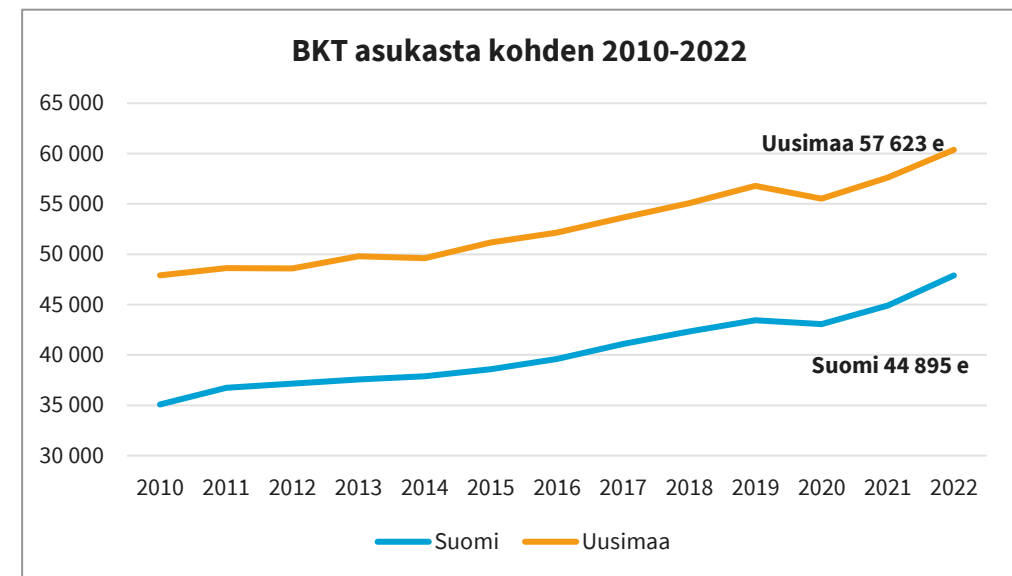
1. Väestökehitys

- **Edelliset kaksi vuotta Uudenmaan väestönkasvu nopeampaa kuin koskaan aikaisemmin**
- **Väestönkasvu keskittynyt voimakkaasti pääkaupunkiseudulle**
 - Pääkaupunkiseudulla 70 % ja Helsingin seudulla 90 % maakunnan väestöstä
- **Nettomaahanmuutto edelleen suurta**
 - Vuonna 2023 lähes 22 000 hlö, viime vuoden marraskuuhun mennessä jo yli 15 000 henkilöä
 - Ukrainan kansalaisten osuus nettomaahanmuutosta tammi-marraskuussa 2024 16 %
- **Itä- ja Länsi-Uudellamaalla väestökehitys kääntynyt laskuun**
- **Pääkaupunkiseudulla haasteena kasvun hallinta, pienissä kunnissa elinvoiman säilyttäminen**

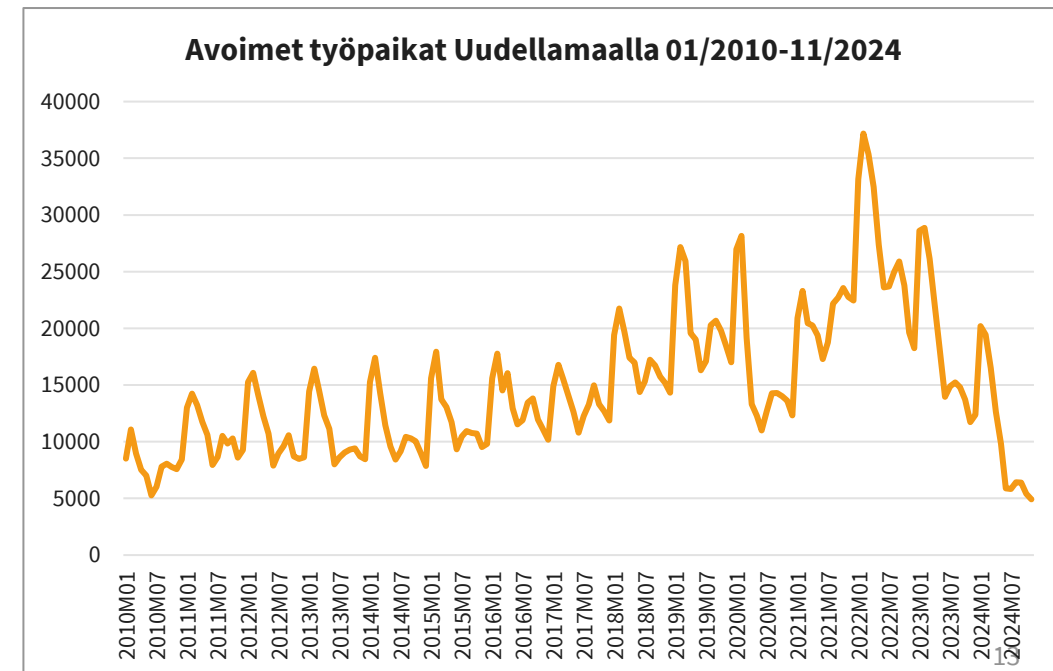
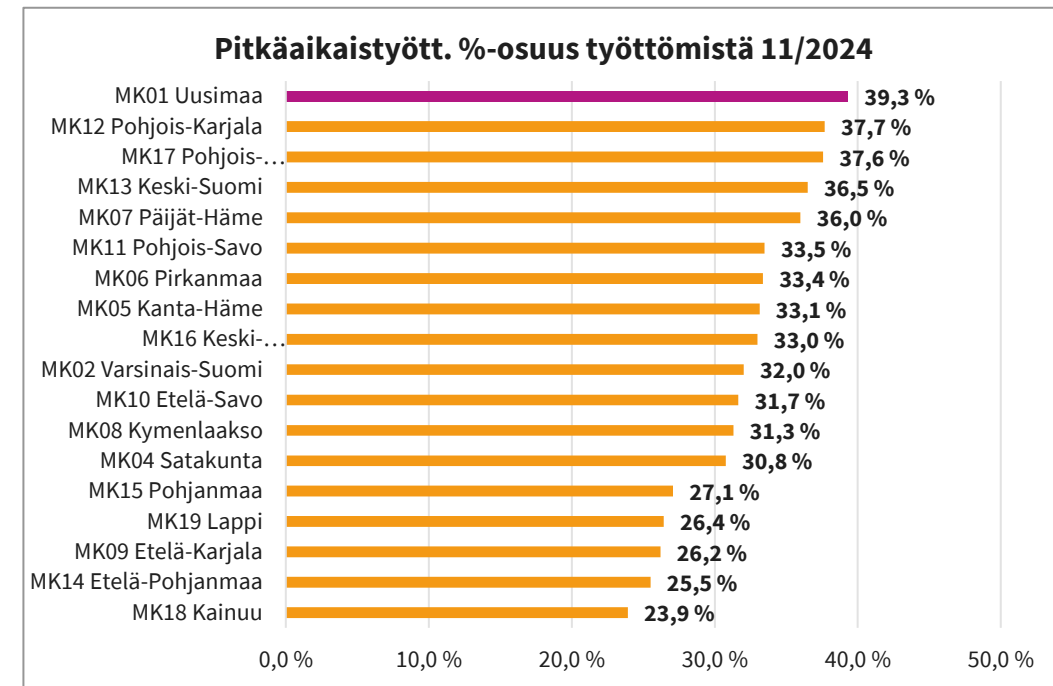
2. Kestävä elinvoima ja investoinnit

- **Uusimaa Suomen talouden veturi ja elinkeinoelämän keskittymä**
 - Vahvuuksia mm. kansainvälisyys, koulutustaso, osaaminen, monipuolinen elinkeinorakenne jne.
- **Koko Suomen tapaan myös Uudenmaan talouden ja elinkeinoelämän suhdannenäkymät heikentyneet viimeisen kahden vuoden aikana**
 - Yritysten suhdannetilanne pysynyt vaikeana myös vuoden 2024 aikana. Myös yritysten odotukset lähitulevaisuuden näkymistä vaisuja.
 - Selvästi suurin kasvun este heikko kysyntätilanne
 - Mm. konkurssien määrä voimakkaassa kasvussa
- **Uudenmaan talouden ja elinkeinoelämän kehitys määrittää koko Suomen näkymiä ja kehityskuvaa**

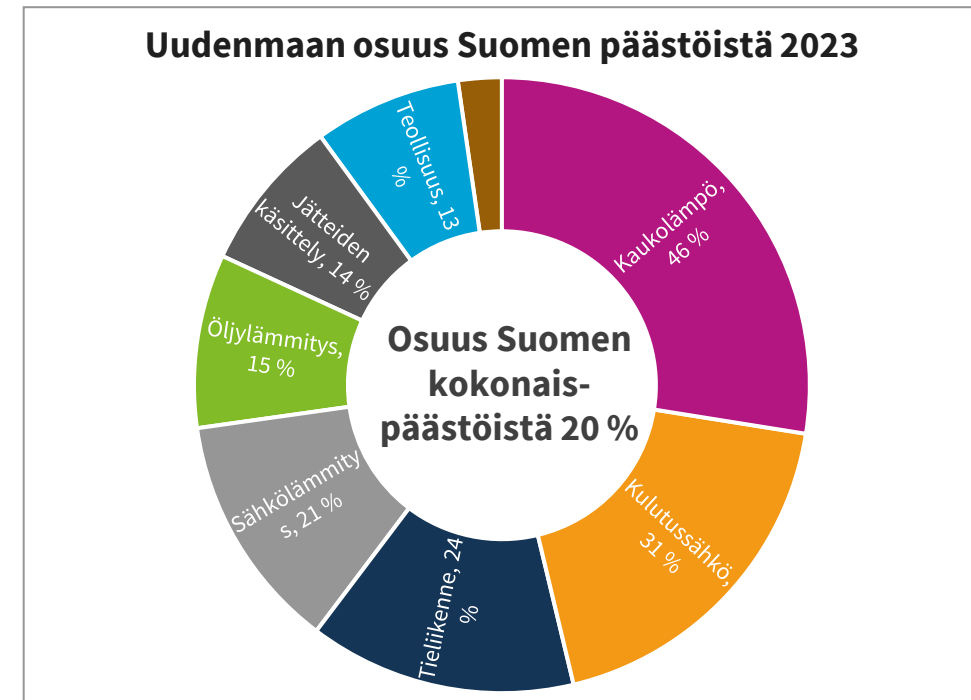
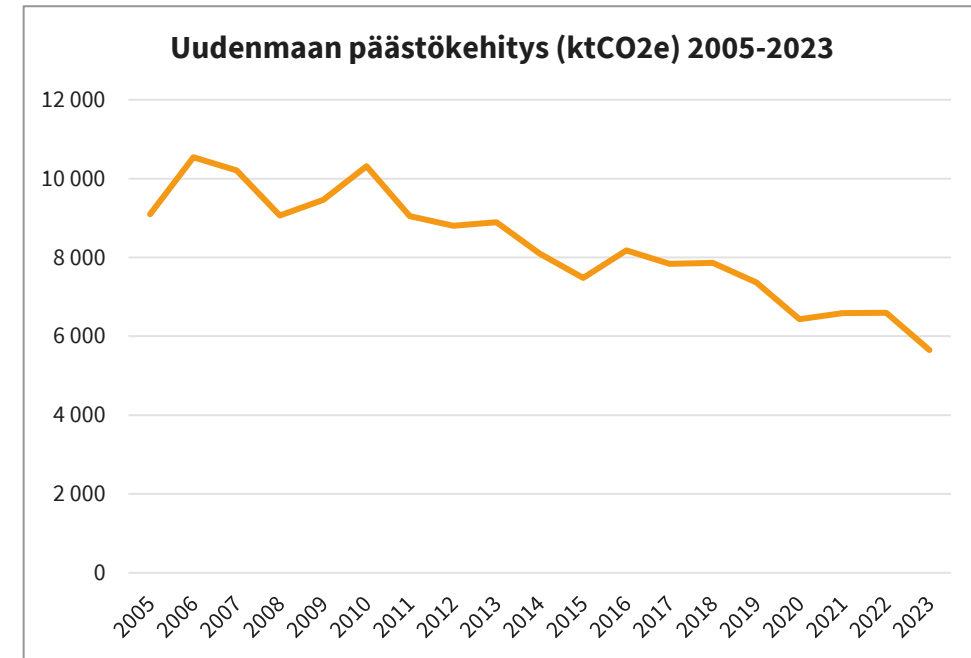
3. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt

- **Uudellamaalla työttömyyden rakenne edelleen hankala**
 - Pitkäaikaistyöttömien osuus alueen kaikista työttömistä oli 39 prosenttia, kun muualla Suomessa osuus on 33 prosenttia.
 - Koronaa edeltävään aikaan verrattaessa pitkäaikaistyttömiä 68 % enemmän
 - Kaikista Suomen pitkäaikaistyöttömistä 38 % Uudellamaalla
- **Taloussuhdanteen heikentyessä työvoiman kysyntä kääntynyt jyrkkään laskuun vuosien 2023-2024 aikana**
 - Avoimia työpaikkoja ei ole ollut koskaan aikaisemmin yhtä vähän kuin marraskuussa 2024
- **Lähitulevaisuuden työllisyysnäkymät heikot**
 - Työttömien määrän ennustetaan jatkavan kasvuaan vuoden 2025 aikana (TEM)

4. Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

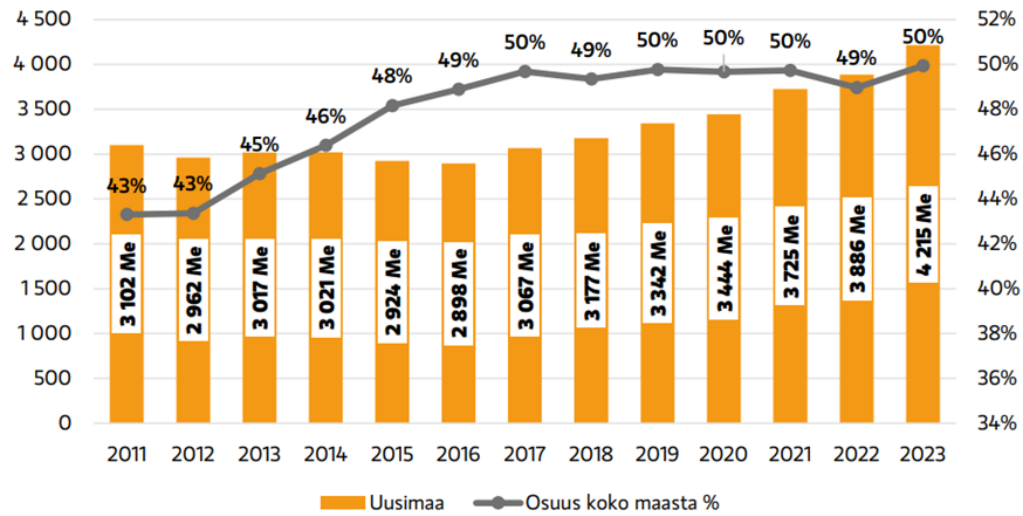
- Uudenmaan kokonaispäästöt vähentyneet vuodesta 2005 38 % ja asukaskohtaiset päästöt 49 %
 - Vuonna 2023 päästökehitys erityisen suotuisaa -> kokonaispäästöt -14 % ja asukaskohtaiset päästöt -16 %
 - Seurausta ennen kaikkea kaukolämmön päästöjen vähenemisestä (-25 %)
- Suurimmat päästölähteet tieliikenne (31 %) ja kaukolämpö (30 %)
 - Pääkaupunkiseudun fossiilisilla polttoaineilla tuotetun kaukolämmön päästöillä edelleen suuri merkitys
 - Energiayhtiöiden suunnittelemien investointien arvioidaan vievän kaukolämmön päästökehityksen voimakkaaseen laskuun vuosikymmenen loppua kohti
 - Liikenteen päästöjen vähentämisessä haettava uusia, entistä monipuolisempia ratkaisuja (edellisestä vuodesta päästöt vähenivät ainoastaan -3 %)
- Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä huomioitava yhä vahvemmin metsien hiilinielujen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
 - Myös Uudellamaalla metsäkatot merkittävä

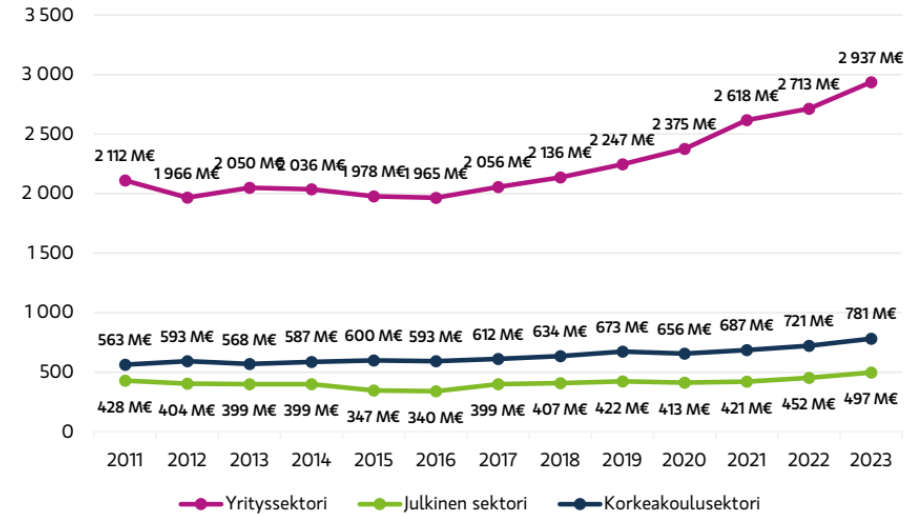
Älykäs erikoistuminen

Kuvio 1. Uudenmaan t&k-menot ja niiden osuus koko maasta 2011–2023

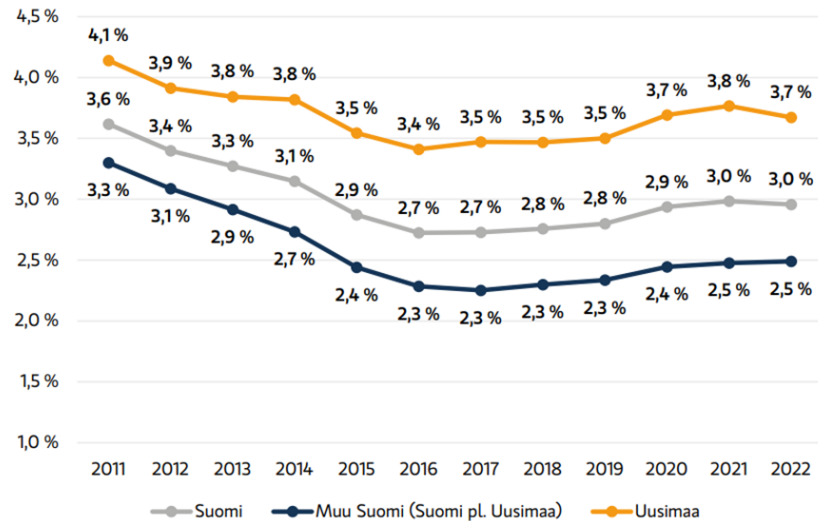

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Uudenmaan t&k-menojen kehitys sektoreittain 2011–2023

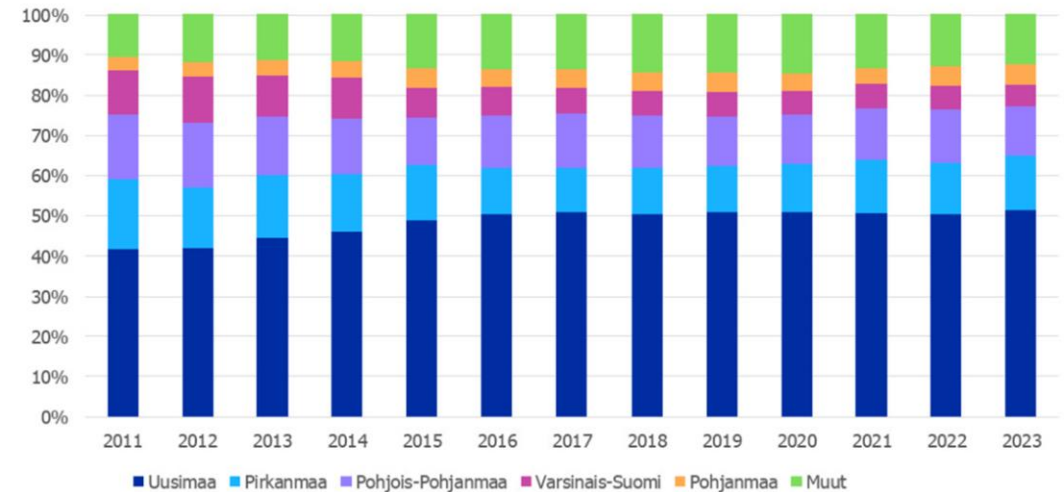

Kuvio 5. T&k-intensiteetti (t&k/BKT) 2011–2022

Lähde: Tilastokeskus

Uudenmaan osuus yritysten T&k-toiminnasta jatkanut kasvuaan

BUSINESS
FINLAND

Indikaattori: Yksityisen sektorin T&k-toiminnan menojen osuus maakunnittain

Lähde: Tilastokeskus, Tutkimus- ja kehittämistoiminta, TK-toiminnan menot, henkilöstö ja työvuodet alueittain 2011–2020 (vain yrityssektori) 18

Älykäs erikoistuminen

Tarkoittaa alueellista erilaistumista, joka perustuu **alueen tunnistettuihin vahvuuksiin, kehittämispotentiaaliin ja voimavaroihin**

- toimivat pohjana strategiselle suunnittelulle ja toimeenpanolle, vahvistamaan yrittäjyyttä, yritysten kasvua ja skaalausta.

Älykäs erikoistuminen auttaa löytämään eri toimialojen, palvelujen ja teknologioiden välistä ja sisäistä vuorovaikutusta sekä alueen sisällä että alueiden välillä

- Kilpailukyvyn parantaminen
- Innovaatioiden edistäminen
- Resurssien tehokas käyttö
- Yhteistyön lisääminen
- Kestävän kehityksen tukeminen

Julkisen ja yksityisen sektorin vuorovaikutuksessa ”yrittäjämäinen etsiminen” (EDP)

Älykkään erikoistumisen tulevaisuudesta

- Älykäs erikoistuminen on jatkossakin EU-aluekehityspolitiikan ytimessä - Tulevaisuuden haasteet vaativat asioiden priorisoimista ja vahvuuksiin keskittymistä
- Innovaatioekosysteemin rakenteellinen muuttaminen ja/tai kehittäminen - Transformatiiviset innovaatiot sekä vahvempi keskittyminen markkinaläheiseen innovaatioon
- Julkisen, yksityisen ja yhteisöjen välinen kumppanuus on avainasemassa
- ”Room for experimentation”
- EU-tason teollisuus- ja innovaatiopolitiikan sekä alueellisten strategioiden parempi linkitys - Competitiveness Compass

- Rahoitusten synerginen hyödyntäminen on kriittistä
 - Älykäs erikoistuminen linkittävä tekijä synergisen rahoituksen suunnittelussa ja käytössä
 - Tätä on järkevää suunnitella osana ohjelmatyötä
- Panostettava osaamisen ja kapasiteetin lisäämiseen – tuettava alueille ja tiettyihin olosuhteisiin muotoutuvia innovaatioekosysteemejä
- Alueiden välinen yhteistyö korostuu – toisiin täydentävät ja/tai yhdistävät vahvuudet ja prioriteetit
- Hyvinvoinnin ja uudistavien käytäntöjen huomioiminen on tulevaisuudessa kilpailukyvyyn keskeinen ajuri.
- Tasapaino kilpailukyvyyn ja koheesion välillä. Kehityksen tulee olla oikeudenmukaista, mutta samalla edistää tehokkuutta ja kilpailukykyä.

Älykäs erikoistuminen osana ohjelmaa

- **Lähtökohdat:** TKI on elintärkeää alueen elinvoimalle ja yritysten sekä muiden toimijoiden uudistumiselle. TKI on läsnä tavalla tai toisella kaikissa Uudenmaan maakunnan strategisissa tavoitteissa.
 - **Tulevaisuus:** Tulevien vuosien haaste on löytää vielä vaikuttavampaa alueellista yhteistyötä valituissa teemoissa ja nostaa missiolähtöinen innovaatiopolitiikka astetta korkeammalle tasolle.
 - Uudenmaan erityispiirteiden korostamisen tarve ohjelmassa- Innovaatioveturin asema on meidän spesifi piirre!
- > **Strategian tuominen osaksi ohjelmaa on suuri mahdollisuus.**

Keskustelua

- Mitkä ovat seuraavan neljän vuoden ja pidemmän aikavälin Uudenmaan keskeiset:
 - Haasteet
 - Mahdollisuudet?

Aluekehittämispäätös

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Kiitos!

rosa.tuomi@uudenmaanliitto.fi

uudenmaanliitto.fi

Uudenmaan liitto | Nylands förbund | Helsinki-Uusimaa Regional Council

[@Uudenmaanliitto](https://twitter.com/@Uudenmaanliitto)

[Uudenmaan liitto](https://facebook.com/Uudenmaanliitto)

[My Uusimaa](https://instagram.com/MyUusimaa)